

Nieuwe baan: bridger (en wereldkampioen)

Sibrand van Oosten stopte met studeren om professioneel te gaan bridgen. En hij is niet de enige

8

'Academische vrijheid scherper vastleggen' Decaan Joanne van der Leun vindt het optreden van Paul Cliteur en Raisa Blommestijn 'afschuwelijk' en pleit voor strengere gedragsnormen

2

'Jullie eruit, wij erin' Elke maand oefent de brandweer in een studentenhuus

4

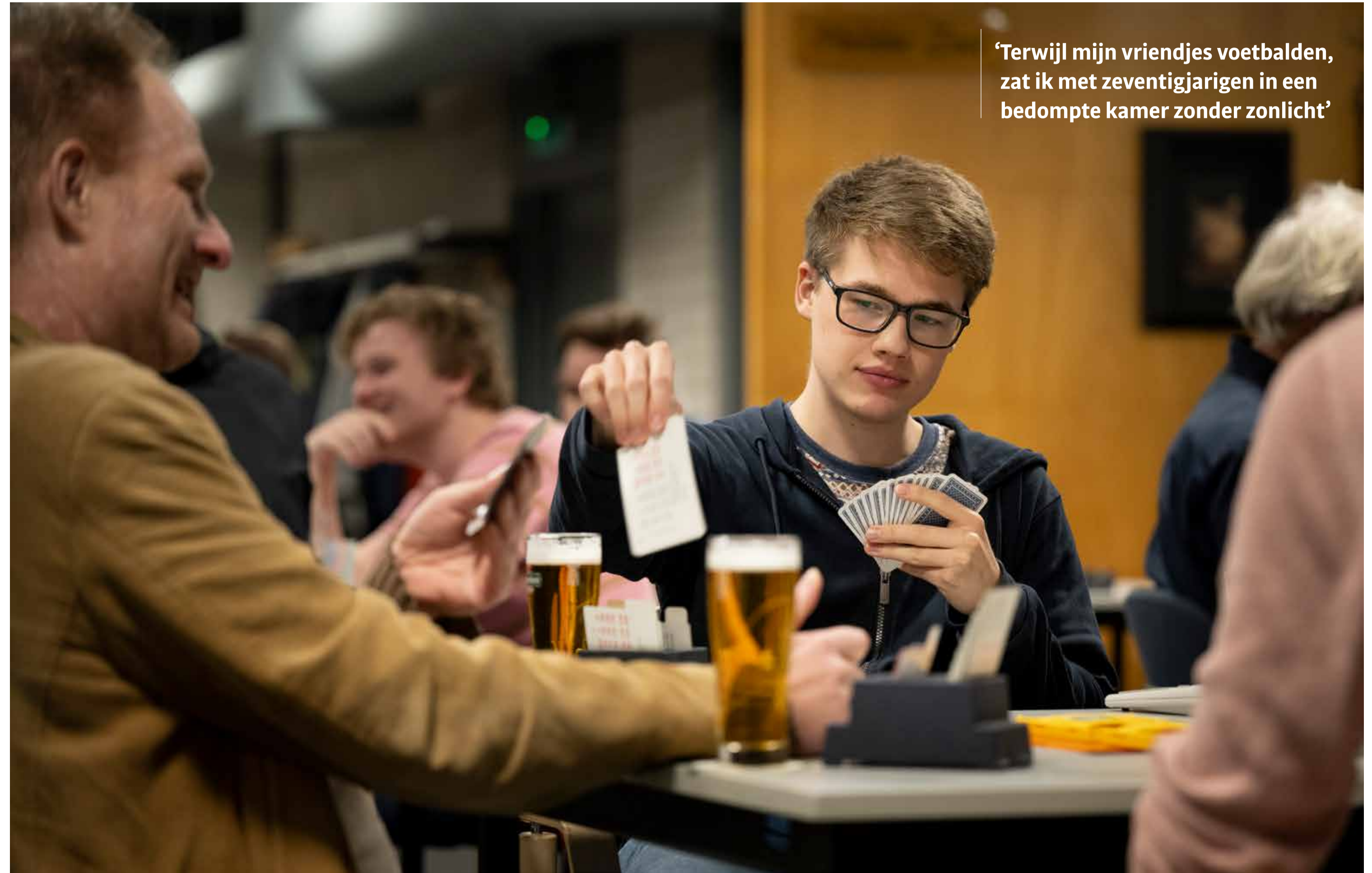

Sibrand van Oosten stopte met zijn studie om professioneel bridger te worden. Inmiddels is hij wereldkampioen. En hij is niet de enige die van de denksport wil leven.

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO'S TACO VAN DER EB

De buitenkant van het denksportcentrum aan de Robijnstraat in de Hoge Mors heeft de allure van een vervallen basisschool: een gevel van bakstenen die ooit wit zijn geweest, muren betimmerd met spaanplaat en kozijnen in primaire kleuren. Je verwacht het niet, maar hier speelt iedere woensdagavond de beste bridger van de wereld. Althans: de beste bridger van de wereld onder de 26 jaar. Want de categorie 'junior' is bij bridge nogal breed, zegt wereldkampioen junioren Sibrand van Oosten (23). Twee jaar geleden stopte hij met zijn studie international studies om een carrière als prof na te jagen. Met succes dus: in augustus won hij het wereldkampioenschap in Italië. 'Ik ben begonnen toen ik een jaar of zes was', vertelt Van Oosten voor aanvang van de 'speelavond' onder het felle tl-licht van het denksportcentrum. 'Het zit in de familie. Mijn ouders zijn fanatieke bridgers, mijn zus was toen zeven of acht en deed het ook graag. We konden allebei nèt dertien kaarten vasthouden (het aantal kaarten waarmee je bridge speelt, red.). 'Mijn eerste toernooi speelde ik toen ik acht was. Terwijl mijn vriendjes aan het voetballen waren, zat ik te kaarten met mensen van zeventig jaar en ouder in een bedompte kamer zonder zonlicht. Heel raar misschien, maar ik vond het zó leuk.' Dat bridge het imago van een senioren sport heeft, zal Van Oosten niet ontkennen. 'Maar ik ben er heel gepassioneerd over. Ieder potje is een nieuwe puzzel die je moet oplossen. Je moet samenwerken en allerlei kennis combineren. Welke kaarten hebben de tegenstanders gespeeld? En waarom deden ze A, en niet B? Je moet ont-

zettend veel onthouden. Het schijnt ook dat bridgen dementie met jaren kan vertragen.' Van Oosten groeide op in Duitsland en kwam op zijn achttiende naar Leiden. Voor zijn studie, maar eigenlijk vooral voor bridge, zegt hij. 'Op mijn zestiende bedacht ik dat het misschien wel eens mijn werk zou kunnen worden, en in Nederland is die wereld veel groter. Hier wordt er op een hoop plekken op hoog niveau gebridged, in Duitsland moet je daar echt naar zoeken. 'Na tweeënhalft jaar studeren besloot ik in 2019 om te stoppen en er vol voor te gaan. Die keuze was niet moeilijk. Mijn ouders maakten zich eerst zorgen, maar sinds ik wereldkampioen ben geworden hebben ze er wel meer vertrouwen in.' Normaal gesproken speelt Van Oosten met Stefan Thorpe, maar vanavond is Tim van de Pavverd (22) zijn partner. Ook hij timmert hard aan de weg om professioneel bridgespeler te worden, en ook hij stopte om die reden met zijn studie. 'Ik begon met rechten in Leiden', vertelt hij. 'Daar ben ik snel mee gestopt: te veel lezen. Daarna ben ik economie gaan doen, dat vond ik ook niet echt wat. Toen dacht ik: het is mooi geweest, ik ga lekker bridgen.' Hij speelt normaal gesproken bij De Lombard, een Rotterdamse bridgeclub, maar doet soms ook mee bij Crash, waar Van Oosten lid is. Iedere woensdag heeft Crash een bridgeavond in het denksportcentrum. Deze keer zijn er zo'n veertig mensen, die van acht tot elf komen kaarten. Omdat Van Oosten en Van de Pavverd geen vaste partners zijn, moeten ze nog wat dingen afstemmen voor de eerste ronde begint. Een potje bridge begint namelijk met het vastleggen van

'Terwijl mijn vriendjes voetballen, zat ik met zeventigjarigen in een bedompte kamer zonder zonlicht'

de voorwaarden van het spel, legt Van Oosten uit. 'Een spel bestaat uit twee delen. Het eerste deel is de biedfase, waarin je samen met je maat beslist op welke manier je gaat spelen. Je voorspelt bijvoorbeeld hoeveel slagen je gaat halen, en je probeert zo dicht mogelijk bij dat aantal te zitten. Met je vaste partner heb je vaste afspraken. Met Tim heb ik die niet, dus die moeten we nog even snel bespreken.' Dat zijn niet zomaar een paar regeltjes. Van de Pavverd heeft de afspraken met zijn bridgemeet vastgelegd in een document dat maar liefst negentig pagina's telt. 'Dat moet je helemaal kennen, en wordt ook nog eens regelmatig bijgewerkt. Omdat ik bridge zo leuk vind, vind ik het in dat geval gelukkig niet erg om te studeren. 'Met iemand anders dan je vaste maat, zoals Sibrand, doen we wat we van elkaar denken dat we doen, op basis van *common sense*. Als je nooit samen speelt, ga je niet te moeilijke afspraken maken en houd je het heel simpel.' >

De slag te pakken

> In de zaal staat een grote digitale klok op 34 minuten. Zodra alle viertallen aan een tafel hebben plaatsgenomen en de klok begint met aftellen, komt er een plastic kaartenhouder op tafel en worden de kaarten gedeeld. Aan sommige tafels wordt wat gepraat, maar aan de tafel waar Van Oosten en Van de Paverd en hun twee tegenstanders zitten, is het nagenoeg stil. Wat er zich op tafel afspeelt, is voor leken onnavolgbaar. Met nog ruim een kwartier op de klok zijn ze als eerste van alle tafels klaar en staat het viertal op.

Op de vraag of er net als bij klaverjassen non-verbaal wordt gecommuniceerd met medespelers, draait Van de Paverd, al onderweg naar de bar, zich om. Het geluid in de zaal lijkt even te verstommen. 'Klaverjassen', reageert hij, 'dat zeggen we hier niet.'

Hoewel het bij het leren van bridge kan helpen om wat ervaring te hebben met andere kaartspellen zoals klaverjassen en boerenbridge, is het grote verschil dat bridge (als enige kaartspel naast poker) een officiële denksport is. Toeval speelt eigenlijk amper een rol, in tegenstelling tot bij andere kaartspellen, waar de kans op winst in meerdere of mindere mate afhangt van de kaarten die je krijgt toebedeeld.

Met bridge kun je daarnaast aardig wat geld verdienen als prof. Niet zózeer door het prijzengeld, dat zijn bescheiden bedragen, maar doordat je als speler kan worden ingehuurd.

Dat gebeurt voornamelijk in Amerika, legt Van de Paverd uit. 'Daar zijn drie *nationals* per jaar, waar heel rijke mensen graag aan mee willen doen en verder in willen komen. Omdat ze zelf niet zo goed zijn, huren ze professionele spelers in om in hun team te spelen. Ze doen daar niet aan prijzengeld, dus het gaat voor een sponsor puur om het prestige. Voor een beginnend professioneel bridgespeler is het bedrag dat je ervoor krijgt 750 euro per dag, en een toernooi duurt zo'n 10 dagen. Als je wat meer ingevoerd bent, is 1250 euro het minimum.'

Van Oosten: 'De reis erheen betaal je in eerste instantie zelf. Uiteindelijk is natuurlijk het doel om

er geld mee te verdienen, in plaats van aan te verliezen. Voorheen was het moeilijk om deals te vinden, maar zo'n wereldkampioenschap helpt natuurlijk wel. Het is ook veel netwerken, dat vind ik lastig; om aardig tegen mensen te doen omdat ik op hun geld uit ben. Maar dat hoort er nou eenmaal bij.'

Dat je vervolgens als professioneel bridgespeler op allerlei plekken in de wereld komt, is een mooie bijkomstigheid, vervolgt hij. 'Ik ben op een toernooi in Noorwegen geweest, in Kroatië, maar ook in China en Amerika. Plekken waar je normaal gesproken niet snel heen zou gaan.' In november spelen de twee een toernooi in Phoenix. Voor Van de Paverd wordt het zijn derde toernooi in Amerika in een jaar tijd. 'En we zijn ook nog in Colombia geweest. Je reist nogal wat af.'

Een ander groot voordeel: afgezien van de speelavonden en de toernooien, hebben de profs extreem veel vrije tijd. 'Ik heb soms hele dagen niks te doen. Met mijn huisgenoot, die wacht tot zijn coschappen kunnen beginnen volgend jaar, maak ik elke dag een wandeling van anderhalf uur.'

Maar wie na het lezen van al deze voordelen ook een carrière als professioneel bridgespeler overweegt, heeft nog een lange weg te gaan. Er is meer voor nodig dan de regels kennen en wat oefenen, waarschuwt Van de Paverd.

'Je moet er wel gevoel voor hebben, of heel goed zijn in wiskunde en een goed geheugen hebben. Ik zie die kaarten op tafel en ik onthoud ze, maar samen met mijn teamgenoot geef ik nu een cursus aan studenten in Rotterdam, en dan blijkt dat het toch moeilijker is om die kaarten te onthouden dan ik denk. Zij focussen zoveel op de slagen, dat ze vergeten om ook nog op te letten welke kaarten uit het spel zijn.'

Bij de bar van het denksportcentrum verzamelen zich ondertussen steeds meer bridgespelers, in afwachting van de volgende ronde. Van Oosten met een flesje water, Van de Paverd met bier. Want kampioen of niet, bridge blijft tenslotte ook een gezelligheidssport.

'Met rechten ben ik snel gestopt: te veel lezen. Economie was ook niks. Toen dacht ik: mooi geweest, ik ga lekker bridgen'

Je kan het ook gewoon voor de lol doen

Crash is een bridgeclub die op vrij hoog niveau speelt, maar er zijn ook bridgeclubs voor studenten, die zich meer richten op gezelligheid. Malou Sprinkhuizen (25, computational science), ook aanwezig bij de speelavond van Crash, is bijvoorbeeld lid van Amsterdamse studentenbridgeclub US Uil. 'Mijn broer bridget heel serieus, daardoor dacht ik eerst dat het niks voor mij was. Ik ben meer van rustig een spelletje doen met een biertje erbij, en dacht dat bridge veel te ingewikkeld zou zijn, veel te veel opletten. Ik had niet echt zin om een avond per week superserieus te gaan zitten nadenken. 'Tijdens corona heb ik het toch eens opgepakt, en ontdekte ik dat je het ook gewoon voor de lol kan doen. Eigenlijk is bridge een heel leuk spel, juist voor jonge mensen. Je moet wel veel nadenken, maar het is totaal niet saai. En het is ook nog eens hartstikke gezellig. Je speelt met iemand samen, dus daar moet je wel een soort van sociaal voor zijn.'

Ook in Leiden is er een studentenbridgeclub: Pelikaanhof All Stars (PAS). Ze spelen op maandagavond in Gebr. de Nobel en bieden ook beginnerscursussen aan.

Wereldkampioen Sibrand van Oosten is van plan om binnenkort campagne te voeren bij studentenverenigingen om daar leden te enthousiasmeren voor een snelcursus en een toernooi – met prijzengeld. 'Dat zal misschien voor wat extra motivatie zorgen', hoopt hij.

Allemaal over de grens

Wat is sociale veiligheid? Acteurs en studenten zoeken samen naar antwoorden. 'De stap om aangifte te doen is heel groot.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

In de fusie van een studentenhuis vertelt een student dat ze dringend op zoek is naar een scriptiebegeleider. Gelukkig heeft ze straks een netwerkborrel. Trek een rok aan in plaats van een broek, adviseert een huisgenoot: 'Je moet wel zakelijk flirten, wist je dat niet?' Een andere huisgenoot trakteert op shotjes wodka om haar in de stemming te laten komen, hoewel ze meermaals heeft gezegd niet te willen drinken. Aangeschoten belandt ze op de borrel, waar ze de ideale begeleider tegen het lijf loopt. Na wat smalltalk stemt de docent in. Maar als ze hem enthousiast om de nek vliegt, gebeurt er iets raars: hij legt zijn handen op haar billen.

Deze en andere scènes van de voorstelling *Safe Space* - georganiseerd door stichting Time Out en studenten van de Universiteit Leiden - werden dinsdagavond in Theater Ins Blau gespeeld voor een bomvolle zaal met studenten en andere geïnteresseerden. Doel: samen met het publiek het thema sociale veiligheid onderzoeken door middel van scènes over seksueel grensoverschrijdend gedrag, groepsdruk en pesterijen, waarop het publiek vervolgens mag reageren.

Terug naar de scène over de handtastelijke scriptiebegeleider. Wie gaan hier een grens over? De docent? De huisgenoten? De student?

Alle drie, zeggen de studenten tamelijk eensgezind, al zijn ze vooral overtuigd

van de docent. Toch blijkt het nog lastig om een heldere definitie te geven van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maakt de intentie ook uit? Kun je nog een arm om iemand slaan die huilt? 'Als ik die persoon niet ken, zou ik het vragen, maar bij vrienden weet ik vaak wel of die het prettig vinden of niet', zegt een student in de zaal.

En ook de definitie van wat sociale veiligheid is, is niet voor iedereen hetzelfde. 'Voor mij is het een tijd waarin mensen die nooit gehoord werden een stem krijgen, en mensen die altijd een stem hadden hun mond houden', zegt de ene acteur. 'Dat is vrij zijn, kunnen zeggen wat je wil en niet bang zijn om de hele tijd in de gaten te worden gehouden', zegt een andere.

De cijfers liegen er niet om. Volgens de voorstelling voelt 33 procent van de studenten zich onveilig tijdens studie, wordt 7 procent gepest en voelt 55 procent zich weleens gediscrimineerd. Ook wordt 31 procent van de vrouwen en 11 procent van de mannen soms seksueel geïntimideerd.

De studenten in de zaal durven de hand ook in eigen boezem te steken. Bij de stelling 'Ik denk dat ik weleens over de grens van een ander ben gegaan' gaat vrijwel iedereen staan. Hetzelfde gebeurt na de stelling 'Ik denk dat een bekende van mij weleens de grens van een ander over is gegaan.'

Vooraf groepsdruk komt de studenten bekend voor. 'Ik drink zelf weinig alcohol, terwijl anderen harder willen boren dan ik', geeft een student aan.

'Dan zeggen ze: "Weet je het zeker, het is toch leuk?" Ik kan me inmiddels sterk houden, maar snap dat veel studenten dit lastig vinden.' Bijna iedereen in de zaal herkent dit en vindt dat het meer geaccepteerd zou moeten zijn om weinig te drinken.

Maar hoe los je dit op? Zijn vertrouwenspersonen op universiteiten en studentenverenigingen daar geschikt voor? 'Dergelijke situaties vinden vaak plaats in groepsverband in studentenhuis, daarmee ga je niet snel naar de vertrouwenspersoon op de universiteit', zegt een student. 'En ook in je huis is er vaak niet echt iemand om

het mee te bespreken: toegeven is al snel een zwaktebod.'

'Ook op steeds meer studentenverenigingen zijn vertrouwenspersonen', reageert een student. 'Maar zo iemand staat te ver van de situatie af en zal het vast niet begrijpen, denk ik dan. Als zich vervelende situaties bij mijn huisclubgenoten voordoen, gaan ze sneller naar iemand die dichtbij staat.' Een ander valt haar bij. 'De stap om naar een vertrouwenspersoon te gaan voelt heel groot, net als aangifte doen. Het er met vrienden over hebben heeft geen consequenties.'

Iemand anders vindt het juist prettig dat vertrouwenspersonen verder van de situatie af staan. 'Als er iets met mij zou gebeuren binnen mijn dispuut, zou ik juist niet naar iemand binnen die groep gaan. Dat heeft namelijk ofwel impact op wat ze van mij denken of over die ander.'

Ook bleek niet iedereen weten dat alles wat je met een vertrouwenspersoon bespreekt, anoniem blijft. 'Ik zou bang zijn verstoppen te worden uit de groep. Wat gebeurt er als ik melding maak? Het voelt als klikken.'

Na de voorstelling staat Valerie Bakker (21, sterrenkunde) nog even na te praten. Ze had aanvankelijk heel andere ideeën bij de voorstelling. 'Ik las het woord 'space', dus ik dacht dat het over de ruimte ging. Maar toen ik er meer over las, besloot ik alsnog te gaan. Het is een belangrijk onderwerp.'

Verderop zit Anne Wellink (master arts & culture). Ze verwachtte een 'woke' voorstelling met alleen oog voor slachtoffers. 'Maar beide kanten zijn heel goed belicht.' Ze merkt vooral in vergaderingen binnen de universiteit dat ze harder haar best moet doen om gehoord te worden. Om wat voor vergaderingen het gaat, zegt ze liever niet. 'Maar je voelt ze soms denken: een student nemen we niet zo serieus.'

Leon Huiszoon (master wiskunde) herkent dat. 'Ik zat laatst in een vergadering met studenten, docenten en een hoogleraar. Die hoogleraar schudde bij aanvang iedereen de hand, maar mij niet. Daarna ging die persoon naast me zitten, maar met de rug naar me toe. Dat vond ik heel gek.'

De jeugd rukt op

Het aantal leden van politieke jongerenorganisaties zit in de lift. En dat is een opvallende trendbreuk, zegt politicoloog Charlotte de Roon. 'Het kan te maken hebben met jongerenthema's zoals klimaat- en identiteitsvraagstukken, of het leenstelsel.'

DOOR VINCENT BONGERS

Toen ik in 2008 aan de Universiteit Leiden ging studeren werd ik lid van de Jonge Democraten, de jongerenorganisatie van D66', vertelt politicoloog Charlotte de Roon. 'Ik vond van alles, maar moest ook iets met die maatschappelijke betrokkenheid doen. En ik was nieuwsgierig naar hoe de politiek werkt.' De Roon (34), die onlangs afzwaaide als voorzitter van de universiteitsraad en nu bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werkt, schreef een proefschrift waarin ze de politieke jongerenorganisaties in de jaren tachtig van de vorige eeuw vergelijkt met die in de jaren tien.

'Lid worden van zo'n organisatie kan zeker helpen om een rol te gaan spelen in de 'moederpartij', vertelt De Roon, die dinsdag promoveerde en ook ervaringsdeskundige is. 'Je stroomt makkelijker door, in mijn geval naar D66, als je de partij al kent.' En, heel belangrijk: 'Je leert de leuke en minder leuke kanten kennen van de politiek.'

Ontzettend veel enthousiasme om campagne te voeren had ze bijvoorbeeld niet. 'Ik heb het wel vaak gedaan, maar het gevoel dat je moet trekken aan mensen beviel me niet zo. Je gaat ook niet uitgebreide discussies aan op straat, terwijl ik juist graag op kritische geluiden wilde ingaan.'

De jongerenorganisaties zijn belangrijk in onze democratie, stelt De Roon. 'Het zijn aanjagers. Ze zorgen voor verbinding tussen jongeren en politiek en maken het mogelijk dat hun belangen beter worden vertegenwoordigd.'

Jongeren hebben vaak nog geen netwerk in de politieke wereld. 'Ze missen ervaring en kunnen zo op een laagdrempelige manier kennismaken met de politiek. Een deel van hen heeft zelfs nog nooit gestemd omdat ze nog geen achttien zijn.'

De Roon deed een opvallende ontdekking: het aantal leden stijgt. Terwijl uit eerder onderzoek blijkt dat de politieke betrokkenheid van jongeren bij de conventionele politiek afneemt. 'Ze zijn wel vaker betrokken bij alternatieve vormen van politiek zoals protesten, petitie's, of *political consumerism*.' Dat laatste houdt in dat personen om politieke en ethische redenen bepaalde producten niet of juist wel kopen. Je zou dan verwachten dat de animo voor de reguliere politieke jongerenorganisaties afneemt. Dat is echter

niet zo, blijkt uit de analyse van De Roon. 'Hun totale ledenaantal is gestegen ten opzichte van de jaren tachtig. Dat is verrassend.' Ze maakt wel meteen een kanttekening. 'Het gaat nog steeds om een heel klein deel van alle jongeren. Ongeveer 0,75 procent in de leeftijdscategorie van 14-29 jaar is lid van een politieke jongerenorganisatie.' Ook als je corrigeert voor de toename in het aantal jongeren in Nederland ten opzichte van de jaren tachtig, zit het aantal leden in de lift. 'Daarin wijken de jongeren af van de reguliere partijen, die gemiddeld een dalende trend laten zien. Dit kan te maken hebben met jongerenthema's, zoals klimaat- en identiteitsvraagstukken of het leenstelsel.'

Recente stijgers zijn DWARS (GroenLinks) en PINK! (PvdD), vertelt De Roon. 'De Jonge Democraten groeide even, maar kromp de laatste jaren weer.' De JVD was meteen vanaf de oprichting relatief populair. 'Daar zit een deel van die stijging. Helaas wilden ze niet meewerken aan het onderzoek.'

Heel divers is de verzameling aanstormende politici niet, constateerde de onderzoeker, en dat is zorgelijk. 'Het gemiddelde lid is man, hoogopgeleid en woont vaak in de stad. Ten opzichte van de jaren tachtig zijn wel meer vrouwen lid. Feit blijft echter dat de gemiddelde mbo'er zich niet aansluit.'

Dat lidmaatschap helpt bij het doorstromen naar een Haagse carrière, blijkt uit de cijfers: 'Van alle verkozen Kamerleden jonger dan dertig sinds 1963, heeft 66 procent een achtergrond in de jongerenorganisatie van de partij.'

Hét voorbeeld is natuurlijk Mark Rutte, die nu twaalf jaar premier is. Toen hij nog geschiedenis in Leiden studeerde was hij voorzitter van de JOVD (1988-1991). Rutte is bij lange na niet de enige vvd-prominent die bij de JOVD begon. Ook nationaal probleemoplosser Johan Remkes was in een ver verleden voorzitter van de liberale jongerentak. Hij stond samen met de Jonge Socialisten (PVDA) en Jonge Democraten aan de basis van de Paarse kabinetten in de jaren negentig. 'In hotel Des Indes in Den Haag werden vanaf begin jaren zeventig heimelijke beraden gehouden over het vormen van een coalitie zonder het CDA.' Uiteindelijk lukte dat in 1994. Zo zijn er bij elke partij voorbeelden te noemen van opgeklimmen talent. 'Denk bijvoorbeeld aan Kees van der Staaij (SGP), Ank

Mbo'ers sluiten zich niet aan bij politieke jongerenorganisaties, en dat is zorgelijk'

Foto JOVB

Bijleveld (CDJA), en recenter Attje Kuiken (Jonge Socialisten), Jesse Klaver (DWARS) en Rob Jetten (Jonge Democraten).' De jeugd levert ook regelmatig felle kritiek op de moederpartijen. In januari van dit jaar vielen de vier jongerenafdelingen van de coalitiepartijen het kabinet aan over de schrale compensatie voor studenten die onder het leenstelsel vallen. 'Jongeren zijn weer in de steek gelaten', schreven de voorzitters van JOVD, CDJA, Jonge Democraten en Perspectief (ChristenUnie) in *De Telegraaf*. Niemand in Den Haag streed 'hard voor de generatie studenten die financieel gezien straks met drie-nul achterstaat. Zij hebben een torenhoge studieschuld opgebouwd en worden dankzij de afschaffing van het leenstelsel nu blij gemaakt met een dooie mus'. Er zijn vaker botsingen. Harry van der Molen, CDA-Kamerlid en voormalig CDJA-voorzitter zei twee jaar geleden dat er altijd 'een gezonde spanning' was. 'Wij vergeleken het CDJA altijd met een horzel, die de partij kan kriebelen en af en toe ook kan steken.' Toen de jongeren de hypothekrenteaftrek wilden verlagen, was dat tegen het zere been van partijleider Jan Peter Balkenende. 'En dan kon het zomaar gebeuren dat je een tijdje geen hand van de premier kreeg', zei Van der Molen tegen de NOS. Helemaal mis ging het met de SP en ROOD. Het begon met een roeyment van leden die te radicaal links zouden zijn. De Roon: 'Die werden zelfs uit de partij gezet.' Het conflict leidde tot een politieke machtsstrijd en uiteindelijk tot een scheiding tussen rood en de SP. 'De partij heeft nu dus geen jongerenorganisatie. Het is wel de bedoeling dat die er weer komt. Ik ben benieuwd hoe dat verder gaat.'

Volgens De Roon nam de spanning toe toen SP-partijleider Lilian Marijnissen een coalitie met de VVD niet wilde uitsluiten. 'Dat is altijd een moment waarop jongerenafdelingen zich gaan roeren. Als er compromissen moeten worden gesloten, is dan de reactie, kunnen we niet meer zilver ons eigen programma uitvoeren. In de oppositie zijn compromissen vaak niet nodig. Er is minder te klagen, zou ik haast zeggen.'

Charlotte de Roon, *The Functioning of Dutch Party Youth Wings, A comparison of the 1980s and 2010s*. Promotie was 11 oktober

Vagina testen kan goedkoper

Wie zwanger wil worden kan bij privéklinieken een uitgebreide vaginale screening ondergaan om te kijken of je een gunstig bacterieel profiel hebt. Onzin, vindt Marjolein van den Tweel. 'Mensen moeten die honderden euro's in hun zak houden.'

DOOR MARK REID

'Bacteriële vaginose is eigenlijk een abnormaal microbiom', vertelt arts en promovendus Marjolein van den Tweel. Het microbiom zijn alle bacteriën en schimmels die op en in ons leven. Bij bacteriële vaginose zijn die uit balans geraakt. 'De vagina heeft dan te veel "slechte" bacteriën zoals *Gardnerella*, en te weinig lactobacillen, die kennen de meeste mensen wel uit flesjes Yakult. Bacteriële vaginose gaat meestal gepaard met een vieze lucht, die soms al door kleren heen te is ruiken en met meer afscheiding.'

Van den Tweel promoveert bij het Leids Universitair Medisch Centrum en doet in het Haaglanden Medisch Centrum onderzoek naar subfertiliteit, problemen bij zwanger raken. Daar zijn veel mogelijke redenen voor, maar Van den Tweel is bijzonder geïnteresseerd in de rol van microben.

'We weten eigenlijk nog niet zo goed wat de relatie tussen vaginose en verminderde vruchtbaarheid precies is', zegt Van den Tweel. 'Is het echt je microbiom waardoor je niet zwanger raakt of is het iets anders? Er spelen veel dingen mee die moeilijk zijn om te onderzoeken, zoals leefstijl of immuunsysteem. Is het echt een verstoring van je microbiom, of is het een achterliggende oorzaak die zowel je microbiom als je fertiliteit beïnvloedt?'

Nu is het bij de opvallende symptomen van bacteriële vaginose al snel duidelijk dat er iets aan de hand is, maar er zijn patiënten zonder zicht- of ruikbare verschijnselen. Hoe kom je er nou achter dat iemand asymptomatisch is? Een standaardmethode om te testen voor bacteriële vaginose is met een zogenaemde qPCR, een speciale soort PCR-test die de relatieve hoeveelheden van verschillende microben kan meten. Zo kunnen artsen in kaart brengen of de verhoudingen van de verschillende microben wel goed zit. Zo'n test geeft weliswaar gedetailleerde resultaten, maar is ook erg duur. Een enkele test kan makkelijk een paar honderd euro kosten.

Van den Tweel ging daarom op zoek naar een eenvoudiger alternatief. 'We wisten al dat als je symptomatische bacteriële vaginose hebt je bij de huisarts een pH-testje krijgt. Bij bacteriële vaginose wordt de vagina minder zuur, de pH gaat omhoog. Als je de symptomen hebt en de pH hoog is, is dat bijna genoeg voor een diagnose. We wilden weten of dat ook geldt voor mensen met asymptomatische vaginose.' Om dat te testen onderzocht ze mensen met fertiliteitsproblemen die geen merkbare bacteriële vaginose hadden, en deed bij hen zowel een pH-meting als een qPCR. Daaruit bleek dat er een sterk verband was tussen de zuurgraad van de vagina en asymptomatische vaginose. Bij een vaginale pH van hoger dan 4,7 - in ver-

gelijking met een normale pH van rond de 4 - kun je zekerder stellen dat de patiënt asymptomatische vaginose heeft. En dat is mooi, want een pH-test is in een paar minuten uit te voeren en kost maar een paar cent. Is het vervolgens nog nodig om ter bevestiging ook een qPCR-test te doen? Van den Tweel twijfelt: 'Een patiënt wil vaak al bij de eerste screening weten waarom ze niet zwanger wordt. Misschien is het dan voldoende alleen een pH-testje te doen, en eventueel nog een qPCR als de pH boven de 4,7 is. Je hoeft je trouwens absoluut geen zorgen te maken over asymptomatische vaginose als je niet zwanger probeert te raken.'

Privéklinieken voeren ondertussen op verzoek al analyses van het hele microbiom uit. Wie zwanger wil worden kan op bestelling een uitgebreide screening van het vaginale microbiom krijgen, waarop precies is af te lezen of je een gunstig bacterieel profiel hebt.

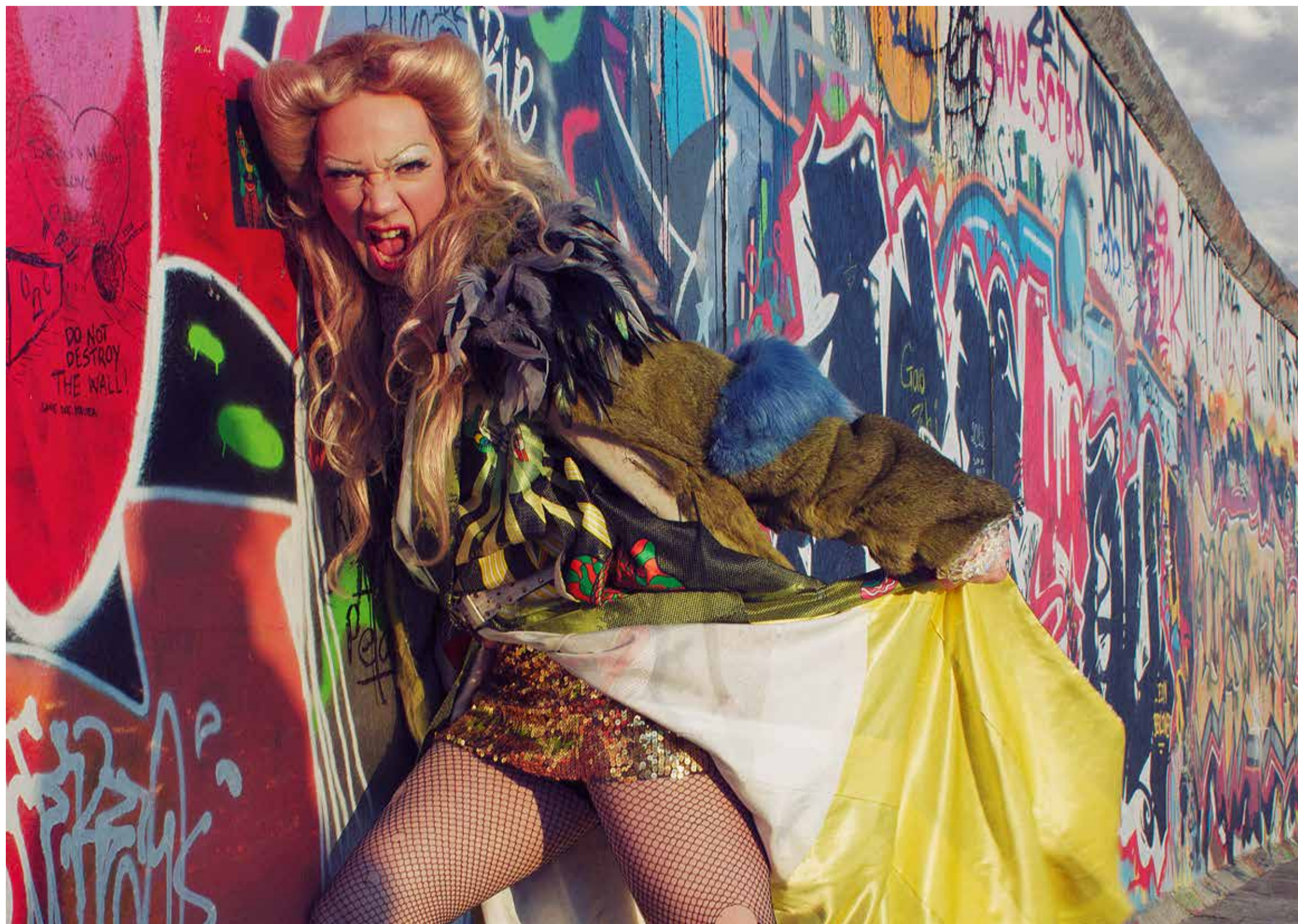
Volgens Van den Tweel zijn die uitgebreide tests vooral in het belang van de privékliniek. 'Ik merk dat patiënten er steeds vaker om vragen. Maar ik twijfel of die tests wel moeten doen. We hebben op dit moment überhaupt nog geen goede behandeling voor bacteriële vaginose. Je kan antibiotica gebruiken, maar ruim de helft heeft bin-

nen een jaar opnieuw klachten. Er zijn wetenschappers die kijken naar een microbiomtransplantatie of probiotica, maar ook die onderzoeken zijn niet zo ver dat het ei van Columbus al is gevonden.'

'Commerciële partijen die zo'n uitgebreide test aanbieden vinden het prima als mensen erom vragen en 300 euro betalen. Maar ik denk dat we dat niet over de rug van onze patiënten moeten doen. Zolang je niet weet of het behandelen bijdraagt aan sneller zwanger worden, moet je er niet op testen. Mensen moeten die honderden euro's lekker in hun eigen zak houden. Dit onderzoek is een knipog naar de commerciële die iets proberen te doen wat nog niet bewezen is. Ik wil onderzoeken wat precies het verband is met subfertiliteit en welke test dan het beste is. Je kan het misschien gewoon veel goedkoper doen.'

Van den Tweel wil nu gaan kijken naar de zwangerschapsresultaten en hoe hormoonbehandelingen invloed hebben op het vaginale microbiom: 'Er is een studie geweest onder IVF-patiënten die laat zien dat de goede lactobacillen dalen. Wij willen weten wat er gebeurt als je meerdere IUI- of IVF-behandelingen achter elkaar doet. Als bacteriële vaginose daadwerkelijk een negatieve invloed op je vruchtbaarheid heeft dan kan een hormoonbehandeling die daarbij hoort misschien die situatie verergeren.'

'We weten niet goed wat de relatie tussen vaginose en vruchtbaarheid is'

Ik ben gewoon zo

Tussen het rode fluweel, de kroonluchters en goudkleurige balkons van de Leidse Schouwburg transformeert Duits-Nederlandse entertainer en zanger Sven Ratzke (45) zondag in punkmuzik Hedwig: de ster van punkrockmusical *Hedwig and the Angry Inch*, een cultklassieker uit de New Yorkse queerscene van eind jaren negentig. De show die bolstaat van jarenzeventig-glamrock, genderbenden en punkmuziek, is naar verluidt de favoriete musical van Cher en wijlen David Bowie. 'Puur contrast, om in die prachtige schouwburg met al het pluche Hedwig te mogen zijn, met haar kapotgetrokken netkousen en bierflesjes', zegt Ratzke. Veel te chic eigenlijk, voor het personage dat hij beschrijft als 'Nina Hagen meets Ziggy Stardust'. Musical is een misleidende omschrijving, vindt hij. 'Dan denk je waarschijnlijk aan *The Sound of Music* of *The Lion King*. Als je daarvan houdt, ga je dit vreselijk vinden. Het is zeker geen voorzichtige show. Vaak verlaten een paar mensen wel de zaal. Aan de andere

kant gaan ook ontzettend veel mensen uit hun dak.' Meer dan een musical is het een rockconcert van 'wild uitgedoste' Oost-Duitse frontdame Hedwig, 'die met een verlepte, lipje punkrockband begint te zingen'. Tijdens het concert ontvouwt haar levensverhaal: hoe ze ooit een man was die Hansel heette, in Oost-Berlijn woonde, en verliefd werd op een Amerikaanse soldaat. Die beloofde hem mee te nemen over de Muur en met hem te trouwen. Daarvoor moest Hansel eerst vrouw worden. Ratzke: 'Dus hij ondergaat die operatie, en dat gaat helemaal mis. Vandaar *the angry inch* in de titel – dat is wat ervan overbleef.' Hedwig zit tussen man en vrouw in, wordt gedumpt in een trailerpark in Kansas, de soldaat verlaat haar', vervolgt hij. 'Dan ontmoet ze een nieuwe grote liefde: Tommy. Samen maken ze muziek, maar ook hij gaat ervandoor en wordt een soort Harry Styles. Daar gaat het verhaal over: ze reist hem

De punkrockmusical *Hedwig and the Angry Inch* groeide uit tot cultklassieker uit de New Yorkse queerscene. De rol is op zijn lijf geschreven, zegt Sven Ratzke. 'Aanpassen, daar heb ik weinig mee.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
FOTO DENNIS VELDMAN

achterna en treedt intussen op. 'Samengevat gaat het over die zoektocht naar de liefde, naar je andere helft. Hoe punk, gebroken en radicaal ze ook is, er volgt verzoe-ning.' Ratzke vertolkt Hedwig 'on and off' sinds 2013. De maker van het stuk, de Amerikaan John Cameron Mitchell, benaderde hem in New York omdat hij een Duitse Hedwig zocht voor een Berlijnse versie. Ratzke moest het worden, vond hij. 'Als de maker je zijn *blessing* geeft, dan klopt het. En zo voelt het nog steeds. Hij zegt nu zelfs dat ik zijn favoriete Hedwig ben. Ik heb ook Berlijnse roots en wordt één met het personage.' De show speelde drie jaar in Berlijn, en in 2014 twee weken in Nederland. Tussen de coronalockdowns in keerde het, jaren later, in 2020 weer maandelijks terug op het Duitse podium. De korte Nederlandse tour zit er bijna op: Leiden is de laatste stop. Ratzke 'deelt het punkhart' van het perso-

'Nu heb je twee uitersten: extreem progressieve politieke correctheid of extreem conservatisme. Mijn generatie denkt: wat is hier aan de hand?'

nage Hedwig. 'Aanpassen, daar heb ik weinig mee. En zij ook niet.' De entertainer werkt en werkte veel in New York, en speelt zijn hele carrière al met gender en androgynie. 'Dat werd vroeger gezien als vooruitstrevend, en was ook niet altijd geaccepteerd. Maar ik was gewoon zo, en zo ben ik nog steeds.' De tijden zijn veranderd, merkt hij. 'Toen wij begonnen werd het vaak gezien als een dragshow, en mensen vonden het een raar thema. De term non-binair bestond niet eens. Het stuk was zijn tijd ver vooruit, heel moedig. Er is nu veel meer acceptatie. Door series op Netflix en transpersonen op de cover van *Vanity Fair* is het zelfs de mainstream ingesleurd.' Hoewel hij zich ook tijden herinnert waarin je het veel meer zag. 'Je zag mannen op straat in hakken en met boa's om. Androgynie was een beweging van de jeugd die zei: we zetten ons af tegen het establishment, accepteer het maar. Heel maf dat die vrijheid daarna is gedempt.

'Nu heb je twee uitersten: aan de ene kant de extreem progressieve politieke correctheid, waarvan je weinig mag zeggen, en aan de andere kant extreem conservatisme. Je ziet dat in Amerika boeken worden verbannen die over gender of seksualiteit gaan, dat is natuurlijk absurd. Er is geen middenweg. Mijn generatie denkt: wat is hier aan de hand?' 'Daarom vind ik Hedwig zo bevrijdend. Ze heeft overall schijt aan. Wat kan je haar nog aandoen? Ze is gedumpt, niet succesvol.' Het is een echte Berlijnse productie, zegt hij, maar in Nederland spelen ze '70 procent in het Engels, 30 procent in het Duits', zegt hij. 'Sowie-so zou ik aanraden om even in te lezen waar het precies over gaat. Het is een complex verhaal, en Hedwig wisselt vaak van personages en tijdlijnen.' Maar de taalbarrière moet niet uitmaken, want de show is ook waanzinnig populair in Zuid-Korea, waar toeschouwers qua oeroverdovend geschreeuw nauwelijks onderdoen voor het Beatles-publiek uit de jaren zestig. De Koreaanse adaptatie begon vorig jaar aan het dertiende seizoen, en trok bij elkaar meer publiek dan de New Yorkse versie op Broadway. 'Dat zit 'm in de *divide* daar', filosofeert Ratzke. 'Tussen Noord- en Zuid-Korea staat ook een muur.'

Sven Ratzke, *Hedwig and the Angry Inch*. Leidse Schouwburg, zondag 16 oktober, 14:30u, € 18,50-26,50. Gebruik de promotiecode **Mare22** voor speciale studentenkorting

Juw,
mijn
teen!!!

OMDAT LICHT NIET IN ZIJN OOGBAL WERKAARTST
WORDT EN DOOR HEM HEEN GAAT IS
DE ONZICHTBARE MAN IN FEITE BLIND.

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week bijles en huiswerkbegeleiding op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 3 leerlingen groep, 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Wiskunde, aardrijkskunde, 2 havo. *Engels, mens en maatschappij, vmbo basis/kader klas 3. *Engels, brugklas havo, vwo. *Rekenen, mbo, 3E. *Nederlands, natuurkunde, 2 vmbo. *Nederlands, brugklas havo. *Wiskunde A, 4 havo. *Wiskunde, brug-

klas vmbo-tl/havo. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs, van wie één met dyslexie, hulp gevraagd bij huiswerk. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekooenen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare

De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek

s.pvan.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Emiel Beinema (stagiair)
e.s.beinema@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Oscar van Putten | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V. Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/>
advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmann | Nour Eldin Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

LAMME LEIDSE MEMES

Liza (21) staat met bagage in Van Buuren:
"Ik trek gewoon in op de kamer van
de eerstvolgende one night stand"

DE DAS

‘Iedereen vindt mijn luchtbuks maar eng’

DOOR PIM BAKX
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: Huize den Roze Panter
Grootte: 12m²
Kost: €300
Bewoners: 18

Wat doen die zes flessen Smirnoff Ice boven op je kast?

‘Tijdens huisactiviteiten wordt er altijd fanatiek ge-iced. Je weet wel: als je een verstopte fles tegenkomt moet je die in één keer adten. We hebben afgesproken dat het alleen op speciale momenten mag, dus in die zin zijn we redelijk. ‘We hadden een thuisweekend in de eerste week van september: een soort begin-van-het-jaar-evenement voor alle nieuwe sjaarzen, waarbij ze het huis

en de stad goed leren kennen. In plaats van El Cid hebben we het omgedoopt tot El Klik.’

Is die luchtbuks ook van het huis?

‘Nee, dat had de rest echt nooit goed gevonden. Zelfs mijn ouders zeiden: die komt het huis niet in. Terwijl ze een heel grote tuin hebben waar je perfect zou kunnen schieten.’

Waarom kocht je ‘m toch?

‘Ik heb altijd interesse gehad in oorlog en geschiedenis, en ook in wapens. Als klein kind leerde ik alle soorten uit mijn hoofd, inclusief de eigenschappen. Ik dacht op een gegeven moment: ik ga

met een vriend langs bij een winkel om te kijken wat ze hebben en als er iets leuks tussen zit, dan koop ik het.’

Ging dat makkelijk?

‘Ze vroegen of we niet op muizen gingen jagen. Toen we nee antwoordden, kregen we ‘m mee. Ik hoefde geen identiteitsbewijs te laten zien of een formulier in te vullen. Je betaalt en krijgt het geweer.’

‘Toen ik hem net had, was niemand enthousiast. Iedereen vond het maar eng. Maar met huisweekend was er maar eentje die niet wilde schieten.’

‘Ik doe er niet lichtzinnig over. Ik zorg dat ik er altijd bij ben, want heb wat meer ervaring. Ik heb ook met echte wapens geschoten, dus ik weet wat er kan misgaan en waar je op moet letten.’

Waar heb je dat gedaan?

‘Op een schietbaan in Austin, in Texas, met mijn neef. We hadden heel veel geluk dat we tegelijkertijd aan het schieten waren met een ex-commando. Hij was eervol ontslagen bij de special forces nadat hij gewond was geraakt. We hadden moeite met doorladen, dus we raakten met hem aan de praat.’

‘Toen mochten we ook met zijn wapen schieten, een AR-15, een wapen dat regelmatig in het nieuws komt omdat het vaak wordt gebruikt bij school shootings. Ik merkte al dat het tien keer makkelijker schoot dan een pistool. Hoewel het wapen veel groter is, kun je veel makkelijker je doel raken.’

Wat deed je in Amerika?

‘Sinds ik klein ben, wil ik al naar Amerika, en via rechten kon ik op uitwisseling. Ik kreeg via de universiteit de kans om naar Austin te gaan, een van de beste universiteiten in Amerika.’

‘Je leert er zoveel van, want je komt daar en kent letterlijk niemand. Mensen gaan daar heel anders met elkaar om. In de Randstad zijn we erg op onszelf gericht, heel individualistisch en calvinistisch. In Amerika zijn mensen veel opener, oprecht nieuwsgierig en echt vriendelijk. Dat merkte ik vooral achteraf, toen ik weer terug was in Nederland.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Dankzij Duwo bleef onze voordeur drie jaar lang kapot

Of ik nu schrijf over de ‘pechgeneratie’, inflatiegevoelige courgettes of de wanhopige woningmarkt, de Bflickerde Student blijkt een terugkomend leidmotief.

Zo wil ik mij ook nu weer grievend uitlaten over falend beleid dat ons wederom op uitzonderlijke wijze benadeelt en bekend en gevreesd is bij velen: de handelingen van Stichting Duwo.

Een snelle Google-sessie leert dat ik niet de enige ben met die boodschap. Met een rating van 2,3 uit de 5 en reviews als ‘ik heb al 1,5 jaar geen warm water thuis’ en ‘ik slaap nog liever onder een brug’, is Duwo ook op het internet onsterfelijk.

De stichting is, zo staat er op de website, ‘gespecialiseerd in studentenhuysvesting’ en bezit meer dan 33.000 (!) studentenkamers.

Eén daarvan was de mijne, en ook ik was dus onderworpen aan de grillen van het

bedrijf dat ik liefkozend Firma Rat & Rover noem.

Ik woonde in een huis met twaalf anderen, in een complex met acht huizen en zo’n 150 studenten. Natuurlijk is het nogal een klus om alles perfect te regelen voor zoveel bewoners, maar zo matig als Duwo het wist te doen, is wel een column (of drie) waard. Het negeren van reparatieverzoeken, wanstaltig onderhoud met slecht materiaal en het in algemene zin behandelen van je huurders als uitschot – niks is Duwo te gek.

Van de drieënhalf jaar dat ik er woonde, was onze voordeur – je weet wel, dat ding dat de buitenlucht en vreemde mensen scheidt van de binnenkant van je huis – drie jaar kapot. Sterker nog, ondanks tientallen smeekbedes, wanhopige mails, constant geklaag en een *inbraak*, is de deur nog steeds niet gemaakt. Ongeveer één keer in de vier maanden (ofwel één keer per tien verzoeken) keek er iemand naar, werd er wat WD-40 in het slot gespoten en ons voor vluchtig vertrek nog even snel verteld dat we het zelf kapot hadden gemaakt. Jullie ook bedankt.

Iedereen die ontevredenheid liet blijken, werd onderbroken met een ‘ja maar julie...’-verhaal en gezeur over dat sTuDeNtEn Altijd aLLEs MoLLEn.

Allereerst lijkt het me niet heel waarschijnlijk dat we onze eigen voordeur expres elke dag slopen, en daarbij kan je het verhuren van een woning (en alles wat daarbij komt kijken) niet behandelen als een gevorderde ver-

sie van de quid pro quo-games. Het is gewoon niet oké om op een verzoek om een kapotte voordeur te repareren, te reageren met ‘eerst moeten de gangen leger’ of ‘ja maar dan wil iedereen in het complex een nieuwe’. Vloeren die bol staan van het vocht, waterschimmel die al jaren vastzit in de oude douchecabines die niet worden vervangen (‘dat moeten jullie zelf schoonmaken’), verwarmingen die in de winter begrensd zijn of helemaal niet werken: Duwo vindt het allemaal wel prima.

Wat ze echter níet prima vinden, is troep en de losse banken die buiten ons complex rondzweven. Daar heb ik weinig tegenin te brengen, behalve dan dat alle goede oplossingen van bewoners (zet buiten vuilnisbakken neer, geef ons een peukentegel of -paal en zet in de grond verzonken picknickbanken en -tafels neer) jarenlang in de wind zijn geslagen en altijd afhankelijk werden van nieuwe voorwaarden zoals geen schoenen in de gang of geen kapstokken aan de muren. Volgt u het nog?

Terwijl Duwo een mailtje heeft verstuurd dat de servicekosten met 80 euro per maand omhoog gaan in verband met de stijgende energieprijzen, knallen mijn huisgenoten er nog maar een reparatieverzoekje uit. Misschien krijgen ze deze keer wél stress van een deur die de hele winter openstaat.

Ook ik was onderworpen aan de gruwelijke grillen van de Firma Rat & Rover